

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13164

VULI

Ernest Thompson Seton

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

12/32/A

אס לעבן פון די חיות

.VI

וואו לי

(דער שעפסנהונט)

ענטראלער לינגוויסטישער אינסטיטוט
פון ווארשע

אויבערוועצט דורך ס. האנטאר

ארויסגעגעבן לויט דעם אויסטראג פון דער
צענטראלער שול-ארגאניזאציע פון פוילן, ליטע
און הייסרוסלאנד אונטער דער רעדאקציע
פון יעקב פאט

ביאליסטאק 1920.

וואו לי

I.

אויף די בערג אין שאַטלאַנד, הויך אויף טשעוויאַטס אין דער
 הינטל וואו לי געבוירן געוואָרן. פון זייַע אלע ברודער און
 שוועסטער האָט מען איבערגעלאָזן לעבן נאר אים מיט זיינעם
 א ברודער. דעם ברודער, — ווייל ער איז געווען שטארק געראָטן
 צו דעם בעסטן הונט פון דעם גאַנצן געגנט, אים אליין — גאָר
 צוליב דעם, וואָס ער איז געווען גאָר א קליינער, שינער, געלער
 הינטעלע.

וואו לי האָט פארבראַכט זיין יוגנט, ווי
 אן אמתער טשערעדע הונט, אין דער גע-
 זעלשאפט פֿון א גענוטן חבר, וואָס האָט
 אים געלערנט, און פון אן אלטן פאסטור,
 וועלכער האָט געהאט אזוי פיל דערפא-
 רונג, ווי זיין חבר.

אין קנאפע צוויי יאָר האָט זיך וואו לי פולקום אנטוויקלט
 און האָט געקענט היטן די שאַף ניט ערגער פון דעם אלטן
 ר א ב ? זיין, באלעבאָס און לערער.

דער אלטער ר א ב ? זיין האָט געהאט צום הונט אזא
 פולן צוטרוי, אז ער פלעגט שכורן גאנצע נעכט אין שינק, און
 וואו לי האָט בעת-מעשה געהיט אינער אליין די טשערעדע

שעפסן אויף די בערג. דער אלטער איינגעשפארטער פאסטור,
האט ניט קינדזיק אויף אלע זיינע חסרונות און שפרות, זייער גוט
באהאנדלט זיין הונט. וואויל! פלעגט פארגעסערן זיין באלעבאס
און פלעגט זיין צו אים אזוי איבערגעגעבן און געטריי, או דער
גאנצער דאָרף האָט מקנא געווען דעם אלטן ראַבין.

וואויל! האָט זיך גארניט געקענט פארשטעלן קיין פול-
קומענערע באשעפעניש פון זיין האר, הגם די גייסטיקע און
פזיזשע כחות פון זיין אָפּגאָט, דעם פאסטור, זיינען געווען פאר-
קויפט פאר פינף שילינג, ¹⁾ וואָכענטלאך ביי א קליינעם שאַפּהעני-
דלער, דעם אמתן אייגנטומער פון וואויל'ס טשערעדע.

א מאָל האָט דער פארטער באפוילן דעם אלטן פאסטור
צו בריינגען די גאנצע טשערעדע און א מעת-לעת צייט אויף
יארקשירער-מארק. נאטורלאך, או די גאנצע לאסט פון דער
ריווע איז געפאלן אויף וואויל'ן. אראָפּצופירן פון די בערג אראָפּ
דריי הונדערט זעקס און זעכציק נארישע שעפסן אין פולער אָר-

דנונג, איז דאך

עפעס ניט קיין

קליינזקייט!

די נסיעה איז

בער נאר טי

הומפערלעגט

¹⁾ שילינג—50 קאפיקעס.

וואולי היט אפ די טשערעדע.

האָט געווינקט אויפן קונפטן גורל פון דעם הונט. ביים טײַך
טײַנע האָט מען ארויפגעזעצט די שעפסן אויף א פארזאם און זײ
אריבערגעפירט אין סאוט הילד. אין שאַט האָט זיך אָנגע-
געוויבן די טאָג-ארבעט, הויכע פאבריק-קווימענס האבן ארומ-
געהילט די גאסן מיט א געדוּכטן נעפל, שווערע בלייענע וואַלקנס
רויך האָבן פארשטעלט די זון, הינגענדיק איבערן שטאָט, ווי
שטורעם-וואַלקנס.

די שעפסן האבן זיך דערשראָקן. זײ זיינען זיכער געווען
אז עס רוקט זיך אָן א ווילדער טשעוויאטער שטורעם.
אויף צו-להבעים זייערע פאסטוכער, זיינען זײ אין גרויס שרעק
צולאָפן איבערן שטאָט אין דריי הונדערט זעקס אין זיבעציג
ריכטונגען.

דאָס איז שוין געווען צופיל פאר ראבנים שוואַכן מח.
א צײַט האָט ער אנגעקוקט מיט פארשטארטע אויגן די לויפנע-
דיקע שעפסן, און פלוצלונג, פאשטראלט פון א גליקלאבן איינע-
פאל, האט ער אויסגערופן:

— וואוילי בריינג זײ א הער!

נאך אזא געוואלטיקער אנשמריינגונג, האט ער זיך אוועק-
געזעצט אויף א שטיין, פאררויכערט זײן לילקע, שטריקנדיק
ווייטער אן האלב אויסגעשטריקטע זאָק.

ראבנים שטימע איז פארן הונט געווען די שטימע פון

נאט אליין. ער האט אנגעהויבן צו
 לויפן אין 376 פארשידענע זייטן.
 ביז עס איז אים געלונגען נאך פיל
 מי צו בריינגען אלע בארבלאנד-
 זשעטע שעפסן אויפן אָרט, וואו
 ס'איז געווען דער אלטער פאסטור,
 קוקנדיק גלייכגילטיק אויף די בא-
 מיאונגען פון זיין הונט. ☺

סוף-כף-סוף האָט וואולי—ניט ראפן—געגעבן דעם צייכן,
 אז אלע שעפסן זיינען שוין אויפן אָרט. דער אלטער פאסטור,
 האָט אָנגעהויבן צו ציילן: 1 ... 10 ... 370, 371, 373, 375.
 — „וואולי!“—האָט ער פלוצלונג אויסגעשרייען מיט א פאָר-
 וואורף—„עס פעלט דאָך איין שעפס!“

אין איין אויגנבליק איז וואולי אוועקגעלאָפן, ציטערנדיק
 פאר גרויס חרפה.

דערוויילע, ווי נאר דער הונט איז פארשוואונדן געוואָרן
 פון ראבינס אויגן, האָט א קליינער אינגל, וואָס איז ניט ווייט
 געשטאנען, באמערקט אז איינגטלאך זיינען אלע 376 שעפסן
 אויפן אָרט.

דער אלטער האָט אָנגעהויבן צו ציילן און האָט זיך
 איבערצייגט אז אזוי איז עס טאקע געווען. ראפן איז געווען

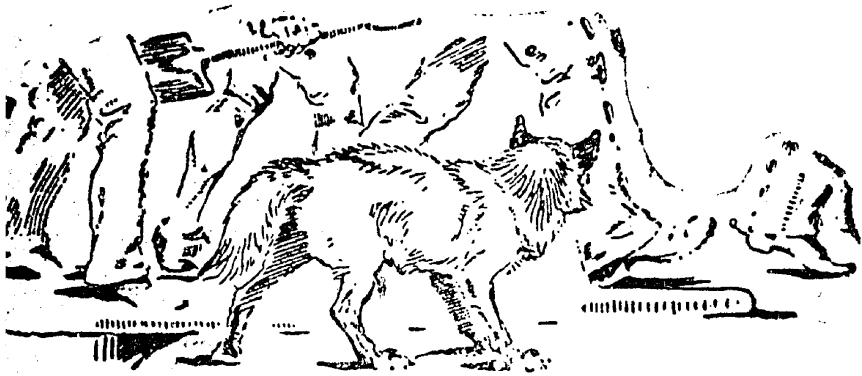
אין א גרויסער פארלעגענהייט. זיין באלעבאס האט אים באפוילן
צו קומען, ווי אמשנעלסטן, אין יאָר ק ש י ר, פון דער אנה-
דער זייט אָבער, האט ער געוואוסט אז וואולי וועט זיך ניט
אומקערן אָן א שעפס, אפילו ווען אים זאל אויסקומען צוגנבענען
א פרעמדער. דאָס האט שוין ניט איינמאל געטראָפן אין געפֿירט
צו זייער ניט אנגענעמע פאלגן.

דער אלטער האט זיך ניט לאנג מיטג געווען, די וואַכנט-
לאכע פינגף שולדיג זיינען געווען איינגעשטעלט, וואולי אין טאקע
געווען א גוטער און געטרייער הינט, א שאָד אים צו פארלירן,
אָבער וואָס וועט זיין אויב ער וועט גנבענען א שעפס, כדי אויס-
צוגלייכן די צאל? ענדלאך, האט ער באשלאָסן ניט צו ווארטן
און אין אוועק מיט זיינע שעפסן. ווי ער האט זיך אליין אן עצה
געגעבן מיט אזא גרויסער טשערעדע, אין אונו אומבאוואוסט און,
דעם אמת זאָגנדיק, גייט עס אונו קנאפ אָן.

דערווילע האט וואולי דורכגעשניטן די גאנצע שטאָט א
פאָר מאל אין איר לייג און ברויט, זוכנדיק דעם פארלאָרענעם
שעפס. א גאנצן טאָג און א גאנצע נאכט האט ער געזוכט, בוז
ענדלאך, הונגעריק און מיר, מיט אן איינגעצויגענעם עק, אין ער
געקומען צום גאסט הויז, וואו ער האט איבערגעלאָזן זיין באלע-
באָס מיט די שעפסן. ווי גרויס אין אבער זיין צער געווען, ווען
ער האט זיך איבערצייגט, אז זיין האר אין שוין אוועק. ס'איז

געווען אויף אן אמת א רחמנות צוצווען די פֿארצווייפלונג און
טרויער פֿון אַרומען הונט. כּוּט אן ארויסגעשטעקטן צונג, בילנדיק
און וואָיענדיק, איז ער געלאָפֿן ארום און ארום, זוכנדיק אומשטום
ראַבינס שפּורן. ער איז אוועקגעלאָפֿן צום ברעג, איז ארויפגע-
שפּרונגען אויף אַ פּאַראַם, אריבערגעשוואמען אויף דער צווייטער
זײַט טײך און אויך דאָרט ארוםגעזוכט די גאַנצע געגנט. שפעטער
האַט ער זיך אומגעקערט און א ט ה י ל ט, און האָט א גאַנצע
נאַכט ארוםגעזוכט זײַן אָפּגאַט.

אויפן צווייטן טאָג האָט ער נאָך אלץ געזוכט. ער האָט
באַטראַכט און ארוםגעשמעקט יעדערן וואָס פּלעגט קומען פֿון
ברעג טײכל, האָט אַזום געזוכט זײַן דאַר און אלע ארוםקע-
גאַסטהייער און שײַנקן—אלץ איז געווען אַנזוכט. ענדלאך איז
ער איזעק דעם צווייטן טאָג אויפן ברעג און דא האָט ער אָנגע-
געהויבן פּסדר צו באַשמעקן יעדערן וואָס פּלעגט אַרױפּשטייגן

פון שנה.

דער פאראם פלעגט אריבערשוועמען דעם טיך א מאָל
פופציק א טאָג און ביי יעדן מאל אריבערפירן. דורכשניטלאך
הונדערט פערזאָן. וואוּלן האָט ארומגעשטעקט טעגלאך ביי א
צען טויזנט פיס, אויף אוא אײַפן האָט ער געוואָלט דערשנאפן
צו איינע פון די פיס האט זיך ניט געטראָפן מיט די שפורן
פון זיין באלעבאָם און אזוי וואָלט ער געקענט דערגיין, אין וועל-
כער זייט איז אוועק ראבין מיט דער טשערעדע.

א גאנצע וואך איז וואוּלן געשטאנען אויף דעם זעלבן
פאָסטן און באלד האָבן זיינע גרויסע דאנט און די קנאפע דער-
נערונג באוויזן זייער ווירקונג: וואוּלן איז געוואָרן פון טאָג צו
טאָג מאַגערער און בלויער. קיינער האָט אים ניט געטאָרמט אָ-
רירן אין יעדער פרוב אפצורייסן אים פון זיין בעגלאכער
באשעפטיגונג, פלעגט אים ארויסבריינגען פון די בליים און רייזן
בזון גרעסטן פעס.

א טאָג נאָך א טאָג, א וואָך נאָך א וואָך האָט וואוּלן גע-
ווארט אויף זיין באלעבאָם—ער איז אבער ניט געקומען. די פא-
ראַמטשטיקעס האָבן געשעצט די אויסגעהאלטנקייט און טרײ-
שאפט פון הונט און פלעגן אים בריינגען עסן. די ערשטע צייט
פלעגט ער אָפּווארפן דעם שפייז, ענדלאך אבער פלעגט ער
געמען זייערע גאָבן, ניט אָפּטרעטנדיק פון זיין פאָסטן. ער איז

געווען פארביטערט קעגן דער נאנצער וועלט. מיט ביינקענדיקע
פליקן האט ער געקוקט אין אלע זייטן האפנדיק צו דערווען זיין
געליבטן האר און לערער.

פערצן מאנאטן נאך דעם ווי וואולי איז געקומען אין
אט הילט האב איך זיך מיט אים באקענט—ער איז נאך
אלץ געווען אויף דעם זעלבן פאסטן. ער האט באקומען צוריק
זיין גוטן אויסזען; זיין שארף-געשניטענער, קלוגער קאפ וועלכער
איז געווען איינגעראמט אין א וויסער, הארדיקער גרווע, און
זינע שפיציקע אפשטייענדיקע אויערן האבן געצויגן אויף אים די
אויפמערקזאמקייט פון יעדן פארבייגענדיקן. ער האט ארומגע-
זיכעקט מינע פנים און, יוען ער האט דערשנאפט אז דאס זיינען
ניט די וועלכע ער האט געזוכט, האט ער זיך טרויעריק אפגע-
רוקט, און ניט קוקנדיק אויף אלע מינע באמיהונגען צו געווינען
זיין פרינדשאפט, האט ער מיר ניט געשיינקט קיין צוטרוי און
איך האב געמוזט אוועקגיין, אזוי ווי אלע אנדערע.

צוויי פולע יאר, האט דער טרייער הונט פארבראכט אויפן
ברעג טיך, און הגם זיין אלטער וואוינארט איז געווען ניט ווייט,
האט ער זיך פון פארט ניט גערורט. ווי ס'ווייזט אויס, האט ער
זיך איינגערעדט, אז זיין אפגאט ראבין וויל—ער זאל דא זיצן.
אפט, ווען ער האט דאס געהאלטן פאר נויטיק, פלעגט
ער אריינשפרינגען אין פאראם און אריבערפארן הין און צוריק.

א בילעט פאר א הונט, פלעגט קאסטן געוויינלאך אין פענג, אווי ארום האט מען אויגעקענט, אז אין פארלויף פון די צוויי יאר אין וואלו געבליבן שולדיק דער געזעשאפט הונדערטער פונטן סטערלינג. (1)

פון דעם אלטן פאסטוך האט מען מער גארניט געהערט. א מאל האט א ברעטבעניקער פאסטוך אריבערגעפארן דעם טייך מיט זיינע שעפסן. וואלו האט אים, ווי געוויינלאך, ארומגעשמעקט. פרוצלונג אין ער געווארן אויפגעגענט, זיינע האר האבן זיך אָנגעשפּיצט, ער האט געצוטערט מיטן גאנצן ליב און האט שטיל געברומט—דעם מאל אבער אין ער נישט אוועק. איינער פון די פארשטשטיקעס, וועלכער האט נישט געקענט פארשטיין, וואס דא אין פארגעקומען, האט א געשרי געטאן צו דעם פרעמדן:

— „געדיינק, דו זאלסט נישט טאן קיין שלעכטס אווער הונט“

— „וואס קען איך אים שלעכטס טאן?“— האט געפרעגט דער פאסטוך— „גילכער קען איך מורא האבן פאר אים.“

דער הונט האט געקוקט אויף אים פריינדלאך, דרייענדיק פריילאך מיטן וויידל, דעם ערשטן מאל צייט צוויי יאר.

(1) 1 הונט סטערלינג—10 רובל.

ווי ס'האָט זיך ארויסגעוויזן אין דער 5 יי דער פאסטוך,
געווען ראבינס נוסעך באקאנטער, ער האָט פון אים געקראָגן
א פאָר שוין און א שניפס, וועלכן ראָבין האָט אלץ אויסגע-
שטריקט. דאס איז געווען גענוג פארן געטרייען הונט. פארלירן-
דיק די האָפנונג צו זען אמאל זיין אמאליקן באלעפאָס, איז
ווארן אוועק מיט דעם, וואָס האָט געטראָגן די שוין און דעם
שניפס פון זיין אפנאט.

דארלי האָט גארניט געהאט קעגן דעם, ער האָט מיט-
גענומען דעם הונט אויף די בערג דערביי שיר, און ווארן
איז געווארן צום צווייטן מאל א שאפהונט.

II

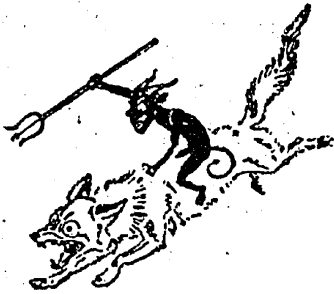
מאָנאָל טאָל איז איינער פון די בארימטע טאָלן
אין דערביי שיר. דאָרט געפֿונט זיך אן איין איינציקער,
דערפאר אבער בארימטער, שיינק און דער שיינקער, יאָס
גרעסטעסער, איז געווען א קלונער דורכגעטריבענער
יאָרקשורמאן. די נאטור האָט אים באשטימט פאָר א זעלנער,
די באדינגונגען האבן אים געמאכט פאר א שיינקער אין זיין
גייגונג איז געווען צו...—בעסער וועלן מיר דאס פארשווייגן...
גנבות פון חיות זיינען דאך אין דעם געגנט געווען א טאגס-
לאכע-מעשה.

ווארלוס נייע היים איז געלעגן אויף דעם הויכלאנד, צו

מורה-וייט פון טאל, איבער יאס שענק, דאָרלע האט געהאט א קליינעם גוט אין א גרויסע טשערעדע שעפסן. וואו! האָט זי געהיט מיט דער זעלבער התמדה, ווי ראבינס שעפסן און פלעגט צום אויגט זי פרוינגען אין שטאל. ער פלעגט זיין שטענדיק גרייט צום קאמף מיט פרעמדע, וועלכע ער פלעגט אלע מאל פארטרייבן מיט זינע שארפע ציין, פאר זיין טשערעדע אבער איז ער געווען אן אומפארבייטלאכער היטער. ער איז געווען אזוי אויפמערקזאם און טריי אז דאָרלע האָט מיט פארלארן דעם יאָר קיין איין שעפס, הגם זינע שבנים האָבן געמוזט מיט אייני-מאָל צאלן צינז די פוקסן און אנדערע ווילדע חיות.

די דערבוישרער טאלן זינען מיט געווען גינכטוק צו א געיעג אויף פוקסן; די קרומע וועגן, הויכע שטייגונאלן, צאלרייכע היילמען, אומבאקוועמע ערדלעכער פלעגן צו גישט מאכן אלע באטיאונגען פון די יענערס. ס'איז נאָר צו באזאונדערן, פארוואס די פוקסן האָבן מיט באהערשט דער גאנצער געגנט. פארהעלטניס-מייסיק האָט מען זיך מיט געהאט אויף זי איבעריק וואס צום קלאָגן, ביז עס האָט זיך מיט באוויזן אין 1881 יאָר אן אלטער דורכגעטריבענער פוקס וואָס האָט זיך באוועזט אין טאל און אָנגעהויבן צו ראמען זיך צווישן די שעפסן ווי א מויז אין א פעטן קעז. ער האָט חזק געמאכט פון אלע יענערס און געלאכט פון אלע שאפהיגט.

ניט איין מאָל-האַט מען אים געיאָגט מיט הינט און פערד
און אלע מאל פלעגט ער פארשוואונדן ווערן אין דער טייט וו 5.

שער-לאָך, א הייל אָן א גרונט—
דארט איז ער געווען פולקום זי-
כער. די באפעלקערונג איז געווען
איבערצייגט אז דער פוקס שטאמט
פון א טייוול, און ווען א הינט,
וועלכער האָט שיר-שיר ניט, עכאפט

דעם פוקס איז משוגע געווארן, איז די טייוול-אַפּשטאמונג פון
פוקס געווארן אַן יעדן צווייטן.

דער בלוטדורשטיקער פוקס פלעגט אנמאכן שרעקלאכע
שאַדנס, אזוי אז מען האט אים געקענט חושד זיין, אז ער פאר-
ניסט בלוט בלוז צוליב שפיל. דער פאסטוך די קבי האט
פארלארן צען שעפסן אין איין נאכט, קאר אַל—זיבן אין דער
צווייטער נאכט, שפעטער זינגען ווידער פארשוואונדן געווארן אלע
קאטשקעס פון דעם גיחם סאזעווקע, מיט איין וואָרט, עס איז
נאך ניט פארביי קיין איין טאָג, עס זאל ניט פֿגלן קיין שעפסן,
קיין הינער און אַזוי קיין קעלבער.

אין די אלע נגבות אין רויבערייען פלעגט מען חושד זיין
נאר דעם פוקס פון דער טייט וו ל שער-לאך. קינער האט אים
נאך ניט געזען, עס איז נאר באוואוסט געווען פון זיינע גרויסע

ברחמי שפורן, או ער איז געווען אומגעהייער גרויס. מען האָט
אויך באַמערקט, אז דאָר אַ אַין דאָ נער—די בעסטען
דאָס הינט—האָבן בשום אופן נישט געוואָלט נאָיאַנגן די שפורן.
די פּויערס פון דער גאַנצער געגנט האָבן באַשלאָסן זיך
צו באַרואַמלען ביים ערשטן עניי אונטער יאָם פּירונג און אַרום
צוזען דעם גאַנצן געגנט, פּדי, אייז, וואַס פאַראַ ס'איז פּשרן
אדער טריפּהן אַזען פּטור צו ווערן פּון דעם „אומשולדיקן“ פּיק-
סעלע. דער שניי איז דערווייל נישט אַרויסגעפאַלן און דער רויטן-
האַרדיקער, אַנדעלער הער האָט זיך געלעבט אן קומער. קיינמאַל
פלעגט ער נישט קומען צוויי נעכט נאָכאַנאַנד אין דעם זעלבן
נויערס הויף, קיינמאַל פּלעגט ער נישט פּרעסן דארט, וואו ער
פלעגט דער אַרדן און קיינמאַל פּלעגט ער נישט לאָזן קיין שפורן,
וואַס זאלן קענען פאַרראַטן דעם וועג, וועלכן ער פּלעגט זיך
אויסקלייבן.

אין איינציק מאל איז מיר געלינגען אים צו זען. דאָס איז
געווען שפּעט בינאַכט, אין אַ שטאַרקן שטורעם. איך בין געגאַנגען
גען פּון באַקעוועל אַ היים אין סאַנדזאַל טאַל
נעם האָט אנגעוויפּן צו גיין אַ שטאַרקער רעגן און איך האָב
זיך באַהאַלטן אונטער אַ דאַך פּון אַ שאַף-טאַל. פּלוצלונג האָט
אַ העלער בלוין באַלויכטן דעם געגנט. און דעם ליכט פּון בלוין
האַב איך דערזען אַ שרעקלאַכן בילד: ביים וועג איז געזעסן אַ

אומגעהייער גרויסער פוקס, וואס האט מיר אנגעקוקט מיט גלי-
ענדיקע אויגן, ארוםלעקנדיק זיך דעם טייל. דאס איז געווען אליין,
וואס איך האב געזען, איך וואלט דאס געוויס בארד פארגעסן,
אדער געהאלטן פאר א בילד פון מיין רייכער פאנטאזיע, צו
מארגנס אבער האב איך זיך דערוואוסט, אז פונקט אין דער
נאכט זיינען פארשוואונדן געווארן 20 שעפסן פון דעם שמאל.

נאר איין טשערעדע האט ניט געהאט קיין שום שאדנס,
דאס איז געווען דאר לייט, הגם זיין טשערעדע האט גענעב-
טיקט ניט ווייט פון דער טייל שער-לאך, וואולי, האט ווי
ס'ווייזט אויס, איבערגעשטיגן אלע הינט מיט זיין וואכזאמקייט.
אן אונט נאך אן אונט פלעגט ער בריינגען זיין טשערעדע אהיים
און קיינמאל האט ניט געפעלט קיין איינער פון זיינע שעפסן, מען
האט געקענט טוינען, אז דער ווילדער פוקס האט אזוי מורא
פארן העלדישן הונט, אז ער וואגט זיך ניט אפילו צו דערנע-
טערן צו זיין טשערעדע. אלע האבן אים אנגעהויבן צו טייען און
ער וואלט געוויס געווארן א ליבליכע פון אלע פאסטאבער, ווען
ער וואלט ניט ווערן טאג-אויס-טאג ביינער און ביינער. ליב האט
ער געהאט נאר דעם באלעפאס און זיין טאכטער הולדא —
א יונגע שיינע מיידל. צו די איבעריקע מיטגלידער פון דארלייט
משפחה איז ער געווען גלייכגילטיק, די רעשט וועלט, — מענטשן
און הינט, האט ער געהאסט.

ווי בײַז וואוּלן אײַז געװען פאר דער וועלט, אײַז ער אלע
 מאל געװען אויסערגעװענלעך גוט און טרײַ צו דאר לייען
 שעפסן. ניט אײַזן שעפס האט אײַז געהאט איר לעבן צו פאר-
 דאנקען. מען האט פון זײַנע העלדישע מעשים דערצײלט וואונ-
 דערבארע געשױכטעס: ניט אײַזן מאל פלעגט א שעפס אָדער א
 לעמעלע אַרײַנפאלן אין טײַך און וואלט געװײַט דערטרונקען גע-
 ווארן, ווען ניט וואוּלן. זײַן שאַרפע אויג האט אַמאל אנטדעקט
 אן אדלער, וואס האט געשוועבט אײַבערן זומפ און זײַן װילדע
 דרײַסטקײַט האט פארטרױבן דעם מלך פון די פײַגל אויף שמען-
 דיק פון דער געגנט.

III.

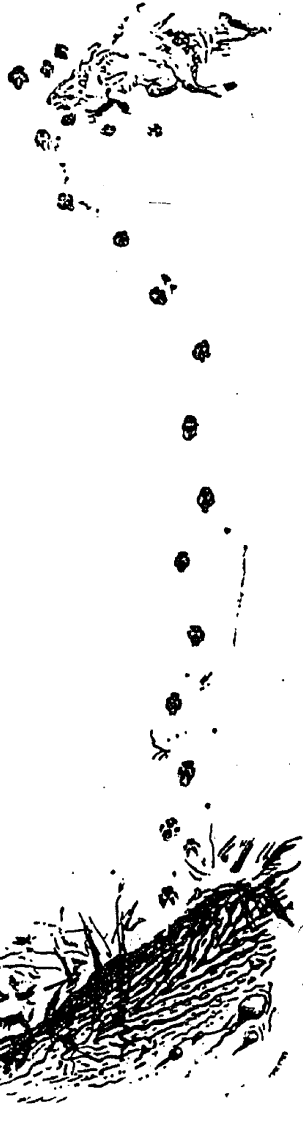
דער ערשטער שניי אײַז אַרײַסגעפאלן שפעט אין דעצעמ-
 בער. די פײַערײַם האבן, ווי פריער, געצאלט צײַט דעם געהײַם-
 גײַספולן טײַוולשן פוקס. די אלמנה געלט האט פארלארן איר-
 גאנץ פארמעגן— א טשערעדע פון צוואנציק שעפסן, איר שכן —

א פאר צענדליק
 שעפסן, און באלד
 צו מארגנס גאנץ
 באגײַנען זײַנען
 ארײַם אלע פײַע-

רים מיטן שנינקער יאס אין דער שפײַז אויפצוזוכן אײַז שניי

די שפורן פון דעם רוצח. מיט גע-
ווער אין די הענט זינגען אלע גע-
גאנגען נאך די פאררעטער יושע
שפורן אין שניי, וואס האבן זיך גע-
צויגן פון דער אלמנהס שטוב. דאס
זינגען געווען. שפורן פון אן אויסער-
געוויינלאך גרויסן פוקס. פון אג-
הויב האט מען די שפורן ליכט דער-
קענט. ביים טייך אבער איז דער
שפור פארשוואונדן, ווארשיינלאך
איז די חיה אריינגעשפרונגען אין
טייך. אלע זינגען אריבער אויפן
צווייטן זייט טייך. דא האט מען
אבער א לאנגע צייט קיין שום שפורן
ניט געפונען. אזוי זינגען זיי געגאנגען
אין דער ליינג פון טייך גלייך מיטן
שטראם, ביז זיי האבן
געפונען נייע שפורן אין
דעם ארט, וואו דער
פוקס איז ארויסגעשפרונג-
גען פון וואסער. פון

דאנען איז דער שפור געגאנגען ביז א הויכן שטיין, וואס איז געווען פארשאטן מיט שניי, ווייל אבער דער ווינט האט אראפגעבלאזן דעם שניי האט מען ווידער ניט געקענט דערקענען די שפורן די יענער זינגען ווייטער געגאנגען, אבער ווען די שפורן האבן זיך געקרעצט און דעם וויסן שניי צווישן געמיינערטע היוער און צווישן א שאס האט מען זיך צוטעלט און די מיינונגען, אייניקע האבן פארזוכערט, אז דער פוקס איז געלאפן אויף דעכטס, די אנדערע ווידער—אויף לונקס, ענדלאך האט יאס אויבערגערופן די מהלוקת און נאך זיכענישן האבן זיי געפינגען א לאנגן שפור, וואס האט געפירט און א שאף-שטאל, ניט טוענדיק די אינטוואזיאנער קיין שום שלעכטס איז דער פוקס אריינגעטראטן אין דאר-ליים פארטיק.

צוליב דעם גרויסן שניי האט דארליי דעם טאג ניט ארויס-געטרופן די טשערעדע אויף פאטיע און וואוילי און געלעגן אומ-פאשעפטקט אויף דער זון, ווען די פויערזיס האבן זיך דערנענטערט דאס דער הינט אמגעוויבן ביז צו בילן און און אוועקגע-לאפן און שאף-שטאל.

יאס איז צוריקגעגאנגען
דעם היים אין דערנענדק
וואויליס פרושן שפור און שניי
האט ער אז ס'טירונקן;
—, חברים, דעם פוקס

האבן מיר, ניט, דארט אבער לויפט דער אמתער מערדער?
אלע פויערן זינען געבליבן שטיין פארוואונדערט; א טייל
האבן צוגעשטוממט, אנדערע האבן געמיינט, אז מען דארף זיך
אומקערן און נאכיאגן די שפורן אויפסניי.

אין דער זעלבער רגע איז ארויס פון שטוב דארליי.
— „הער אויס נומער ברודער“ — האט געיאגט יאס — „דיין
הונט האט די פארגאנגענע נאכט געקוילעט אלע שעפסן פון דער
אלמנה געלט, און איך צווייפל, אז דאס זאל זיין זיין ער-
שמער מארד“.

— „וואס?“ — איז דערשטוינט געווארן דארליי, — „כונט
פון זינען אראפ? איך האב נאך קיינמאל ניט געהאט קיין בע-
סערן הונט, ער איז גרייט פאר א שעפס צו גיין און פייער
און אין וואסער“.

— „יע, יע!“ — האט געמורמלט יאס — ער האט דאס געזי-
באוויזן די לעצטע נאכט“.

די שבנים האבן דערציילט דארליי אן אויספירליך פון
זייער אויספלוג, קיינער אבער האט אים ניט געקענט איבערצייגן.
דארליי האט געשווארן, אז וואוילן איז ניט שולדיק און אז צוליב
קנאה האבן זיך די פויערן צונויפגעערעדט אוועק צונעמען פון אים
דעם געטרייען און קלוגן הונט.

— „וואוילן שלאפט אלע טאל און קוך אין גוט ניט ארויס

בין ער דארף נישט ארויסטרעבן דן טשע-ערע אויף דער פאשע.
אך האב איך שוין ביי זיך א גאנצן יאר און דן גאנצע צייט
דינט מיר דער הונט זייער געטרע, יעדארה, קיין איין טעפס איז
נאך ביי מיר נישט פארפאלן געווארן.

דארף איז געווארן וואס אמאל מער אויגעטרענט, פאר-
טוינגנדיק דעם נוסן נאמען און לעבן פון הונט, יאס און
זינע חברים האבן זיך אבער צוהינצט, צום גליק איז הולדא
ארויס פון שטוב און האט זי באוואקט.

— „טאמע,“ — האט זי געזאגט זען מען האט איר אלץ
דערצוילט, — אך וועל הינט בינאכט שלאפן אין דער קוד, אויב
וואולן וועט פרום אנטלויפן, וועל איך דאס געוויס זען און
כ'וועל אים געוויס פארהאלטן, אויב אבער ס'וועט און דער נאכט
ביי אימוצן פארפאלן ווערן א טעפס, וועט דאס זיין דער ביי-
סטער באווייזן אז וואולן איז אומשולדיק.

אלץ האבן איינגעשמוסט אייך דעם פרום און באשלאסן,

צו ווערן בין מארגן.

אין אונט היט זיך הולדא אויסגעבעט אויף דער באנק
אין קוד אין דאס זיך אויסקגעלייגט, וואילן איז זי געווענלאך
געשלאפן אינטערן מיט, א פאר טעה זיינען ארובער, וואילן האט
זיך אומרוואק באוועגט, דערווענדוק אבער הולדאן האט ער זיך
ווינדער געלייגט, באלד אבער איז ער ווינדער אויפגעשטאנען, האט

וואו לי באטראכט דער דאג אז זי שלאפט.

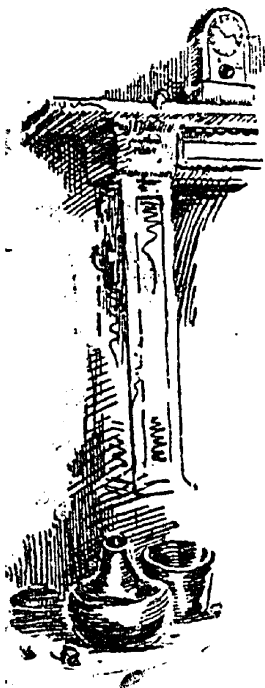
א קוק געטאן אויפן נידערדיקן פענסטער-און אויף דער מיידל,
וואָס האָט זיך געמאַכט שלאָפנדיק. הולדא איז געלעגן רואיק מיט
פאַרמאַכטע אויגן און געאַטעמט פונקט ווי אין אַ חלום. וואוּל?
האָט זיך שטייל און פאַמעלאך צוגערוקט. האָט איר שאַרף אָנגע-
קוקט און האָט געשנופּט גלייך איר אין פנים אַרײַן. זי האָט זיך
ניט באַוועגט. ער האָט איר אַ לעק געטאָן פאַרזוכט זיך באַק
און אָנשפּיצנדיק שאַרף די אויגערן מיטן קאַפּ אָן אַ ניט האָט ער
זי אויפּמערקזאַם באַטראַכט. זי איז אָבער רואיק געשלאָפן. דאָ-
מאַלסט איז דער הונט צוגעלאפן צום פענסטער, אַרײַפּגעשפּרונג-
גען אָן שום גערױש אויפן מיט, האט אַרײַנגעשטעקט זײַן נאז
צווישן די ראַמען פון פענסטער און האָט אים אויפּגעהויבן אַווי
הויך, אז ער האט געקענט דורך דער עפּענונג אַדורכקריכן. דער-
נאך איז ער לאַנגזאַם אַרײַפּגעשפּרונגען, אַראָפּלאָזנדיק געשוקט
דעם פענסטער אונטער זײַן רוקן און עס. ס'איז קעניק געווען
אז ער האט זיך לאַנג געמוזט איבן עדי צו דערנערויבן דעם קונץ.
אין אַ ווײַלע אַרום איז ער פאַרשוואַנדן געווארן אין דער פּונ-
טערניש פון דער נאַב.

הולדא האָט זיך צו-דעם אלעם צגעקוקט איבערראשט. זי
האט געווארט אַ ווײַלע און ווען זי איז געווען זיכער, אז דער
הונט האט זיך דערווייטערט איז זי אויפגעשטאַנען און האָט גע-
וואלט רופן דעם פאַטער. זי האט זיך אבער מיט געווען אין

— לענטראלע יידישע ב

אין פרעסע און

באשלאסן צו ווארטן ביי דער הונט וועט קומען, זי האט צוגע-
ווארפן נאך האלץ צום פֿייער און האט זיך ווידער אוועקגעלעגט.

א שעה נאך א שעה אין פארבי-
און הולדא אין געלעבן שטיל, איינהערני-
דיק זיך צום טיק-טאק פֿון אלטן וואנט-
וויגער און ציטערנדיק ביי יעדן גערויש.
צו האט ווירקלאך דער הונט גע-
קענט דערמאָרדן די שאף פֿון דער
אלמנה? ער איז דאך אזוי געטרעט צו
זיין אייגענער טשערעדע. ווי קען עס
זיין, ער זאל דערמאָרדן אנדערע שעפסן?
דער וויגער האט לאנגזאם אויס-
געקלאפט צוויי מאָל. פֿלוצלונג האט
הולדא דערהערט א ליכטן גערויש אין
פענסטער און די הארץ האט איר א-
געהויבן צו קלאפן אין א געשפאנטער דערווארטונג. דער פענ-

סטער האט זיך געעפנט און וואולי איז שטיל אריינגעשפרונגען
אין קיר.

ביים שוואכן שנין פון איוון האט הולדא באמערקט עפעס
א פרעמדן, ווילדן פֿייער אין וואולס אייגן און זמן שני ווייסע
ברוסט אין געווען באשפריצט מיט פֿרושע בלוט. דער הונט האט

איינגעהאלטן דעם אטעם און האט פאטראכט דאס מינדל און
ווען ער האט דערווען אז זי רירט זיך ניט האט ער זיך אוועקגע-
לייגט אויף דער ערד און האט אנגעהויבן צו לעקן זיין ברוסט
און זיינע לאפעס מורטשנדיק שטייל, ווי ער וואלט זיך דערמאנט
אן א געשמאקער סעודה.

הולדא האט שוין גענוג געווען, כדי אלץ צו פארשטיין.

יאס איז געווען גערעכט. דער געהיימיניספולער, טיילוולשער
פוקס איז געלעגן ביי אירע פוס. זי האט ניט געקענט באהערשן
דעם געפיל פון עקל און שרעק. זי איז אויפגעשטאנען, האט אני-
געקוקט וואוליין גלייך און די אייגן און האט אויסגערופן:
— „וואוליין וואוליין, איז דאס מאקע אן אמת, דו מיאוסער

רוצה!

איר ציטערדיקע שטימע האט אפגעקלונגען און דער שטייל-
קייט פון דער נאכט. וואוליין איז פארשטארט געווארן, ווי פון א
בליץ געטראפן. ער האט געווארפן פארצווייפלטע בליקן אויפן
פארמאכטן פענסטער, זיינע אויגן האבן געפינגלט, זיינע האר-
האבן זיך אָנגעשפּיצט, אַבער אונטער הולדאס פעסטן בליק האט
ער זיך צוגיפּנעדרייט און געקראַכן אויף דער ערד, פונקט ווי
ער וואלט געוואלט בעטן מחילה. פאמעלאך האט ער געקראַכן
נאָנט און גענטער, ווי ער וואלט וועלן לעקן אירע פוס. ווען ער

איז שוין געווען נאנט לעבן איר האט ער שטיל אויפגעשפרונגען מיט א פעס פון א מיגער גלייך אויפן האלו פון דער אויבערנע-שראקענער טיירל.

דאס איז געווען אזוי אומגעריכט, אז הולדא האט קוים באוויזן זיך צו פארשטעלן מיט די הענט. דער הונט האט אריינגעשטעקט זיינע ווייסע, שארפע ציין אין איר אָרעם און האט געביסן.

— „גואלד, גואלד, טאטע, טאטע!“ — האט געשרויען הולדא. וואויל איז געווען א ליכטע משא. און א רגע איז איר געלונגען אים אראפשליידערן פון זיך. זיין טיין איז אָבער קלאָר געווען. דער קאספּ האט זיך אָנגעהויבן עס איז געגאנגען אין זיין לעבן אָדער אין הולדאס.

— „טאטע, טאטע!“ — האט געקלונגען אין דער שטילקייט פון דער נאכט.

דער געלער טייוול האט זיך ווידער א וואָרף געטאָן אין גערנסן די הענט, וואָס האָבן אים ביו אהער געגלעט און גע-שפּייזט, אומזיסט האט הולדא געפרובט אראפּוואַרפֿן פון זיך דעם הונט, ער איז צוגעפאלן צו איר האלו. שוין-שוין האָבן זיך זיינע ווייסע באק-ציגער פארטיפט אין איר צארטן ליב... און דער רגע איז אריינגעפאלן דאָרלי.

וואויל האט ארויסגעלאָזן די טיירל און האט זיך געוואָרפן

מיטן זעלבן אימפעט און צאָרן אויף זיין באַלעבאָס בייסנדיק
אין די הענט.

באפרייענדיק אין האנט, האָט דאָרלי געלאָפט מיט דער
צווייטער האנט אַ האק, וואָס איז ניט ווייט געלעגן און האָט
דערלאָנגט אַ קלאַפּ דעם הינט אין קאָפּ אַרײַן, וואָרן איז גע-
פאלן. נאָך אַ קלאַפּ און מיט אַ צושמעטערטן שאַרבן איז וואָרן
געבליבן ליגן געבן אויוועלע.

אין אַ וויילע אַרום וואָט וואָרן, דער קלוגער, פּיאַנקער,
דרייַסער, געטרייער און—פאַררעטערײַשער וואָרן אַרויסגעלאָזט
דעם לעצטן אַטעם אין אַנטשווינגן געוואָרן אויף אייביק.

ביאליסטאקער פארלאג. דאס בוך.

ס'איז ארויס פון דרוק:

ערנעסט מאטפסאן-סעטאן

דאָס לעבן פון די חיות.

איבערגעזעצט דורך מאַניץ קאנטאר.

וילבערסלעך,	1
לאבא,	2
בינגא,	3
קינגון אנאסטאלאן,	4
צוריסענער אויערל,	5
וואַלז,	6
מוסטאנג דער מאסנייער	7
יאבום-בער	8
דער נאסן-זינגער,	9
דער וילבערנער סוקס	10

ביאליסטאדער פארלאג, דאס בוך.

ס'איז ארויס פֿון דרוק:

1 יעקב פאט.	2 משה (צווייטע אויפלאגע)
2 יריחו	3 גרעון
3 גרעון	4 יפתח
4 יפתח	5 שמישון
5 שמישון	6 איז דער מלוכה פון מוראשקעס און שוואמען.
6 איז דער מלוכה פון מוראשקעס און שוואמען.	7 מאכטאן-סעטאן
7 מאכטאן-סעטאן	8 לאבא, דער קיניג פֿון קירושא
8 לאבא, דער קיניג פֿון קירושא	9 בינגא, א געשיכטע פֿון א הונט
9 בינגא, א געשיכטע פֿון א הונט	10 קינגאן אנאסטאלאן, א געשיכטע פֿון א קאץ.
10 קינגאן אנאסטאלאן, א געשיכטע פֿון א קאץ.	11 דער צווייטער אויערל, א געשיכטע פֿון א האָן.
11 דער צווייטער אויערל, א געשיכטע פֿון א האָן.	12 וואילי דער שעפסנהונט
12 וואילי דער שעפסנהונט	13 דער נאסן-ווינגער, א געשיכטע פֿון א וואַראָבני
13 דער נאסן-ווינגער, א געשיכטע פֿון א וואַראָבני	14 מוסטאנג דער פאסווייער
14 מוסטאנג דער פאסווייער	15 יאכים-בער
15 יאכים-בער	16 דער זילבערנער פֿוקס
16 דער זילבערנער פֿוקס	17 דער קלוזער העלפאנד
17 דער קלוזער העלפאנד	18 ווי אזוי דער לעמפערט האָט באקומען פֿלעקן אויף זײַן הויט.
18 ווי אזוי דער לעמפערט האָט באקומען פֿלעקן אויף זײַן הויט.	19 קאראלענא
19 קאראלענא	20 דו אנטדעקונג פֿון געהומען פֿאַל, אויבֿער. פֿון קאטונקאווסקו.
20 דו אנטדעקונג פֿון געהומען פֿאַל, אויבֿער. פֿון קאטונקאווסקו.	21 א סעה לעת אויפן אינגל ציילאן, אויבֿערעט פֿון ז. גראַסמאן.
21 א סעה לעת אויפן אינגל ציילאן, אויבֿערעט פֿון ז. גראַסמאן.	

ס'דרוקט זיך:

22 ווי אזוי האָט מען געבויט הענער אסאך און הענט אסאך	23 ס. סעטש
23 ס. סעטש	24 די אינטערעסאנטע פֿונד
24 די אינטערעסאנטע פֿונד	25 די מארטורעל פֿון דער וויסנשאפט
25 די מארטורעל פֿון דער וויסנשאפט	26 פ. לאסאל (ביאגראפֿיע)
26 פ. לאסאל (ביאגראפֿיע)	27 א היינע אייז בענע
27 א היינע אייז בענע	

ס'נרמט זיך צום דרוק:

28 האַטו און זין	29 האַטו און קינדער
28 האַטו און זין	30 אנטל מאס קעני
29 האַטו און קינדער	31 דער ווילדער בעיש

ביט באשעלונגען זיך זענען
Białostockie Wydawnictwo „Książka”
 Białystok, ul. Sienkiewicza № 19.

Drukarnia Prużańskiego Białystok.